

Ю. П. Козаченко

аспірант кафедри державного управління та земельного кадастру
Класичного приватного університету

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті визначено зміст фінансових відносин, що виникають на місцевому рівні, функції, сутність регіональної фінансової політики й роль місцевих органів влади в її реалізації, а також роль місцевих фінансів у забезпеченні економічного зростання з урахуванням зарубіжного досвіду. Проаналізовано зарубіжний досвід формування доходів місцевих бюджетів з метою формування принципів, що можуть бути застосовані під час побудови системи бюджетного устрою України. Здійснено порівняльний аналіз систем фінансового забезпечення місцевого самоврядування європейських країн і України, виявлено тенденції й особливості їх розвитку з метою визначення етапів реформування системи фінансового забезпечення в Україні.

Ключові слова: система фінансового забезпечення, місцеве самоврядування в Україні, зарубіжний досвід, місцеві фінанси, інститут місцевого самоврядування.

Постановка проблеми. Розвиток науки про фінанси місцевих бюджетів тісно пов'язаний із теоретичними дослідженнями сутності й природи самого інституту місцевого самоврядування. Однак, як виявляє світовий досвід, значний вплив на формування теорій і концепцій місцевого самоврядування, здійснюють такі фактори, як історичний аспект розвитку держави, специфічні процеси її становлення, зокрема організаційне забезпечення функціонування органів місцевого самоврядування. До того ж вирішальний вплив на теоретичні уявлення щодо окремого процесу мають визначні події у сфері демократизації суспільства, конституційного закріплення прав і свобод громадян.

Для забезпечення макроекономічної рівноваги, швидкого розвитку ринкових відносин у системі регулювання національної економіки держави необхідним є створення сприятливого фінансового середовища, що сприятиме ефективній реалізації державної політики.

Бюджет є однією з ланок фінансової системи, що опосередковує рух грошової маси, відображає виробничі відносини, відтворює відносини розподілу й перерозподілу. Через виконання бюджету здійснюється фінансування соціально-економічних заходів, що мають загальнодержавне значення, відбувається стабілізація міждержавних відносин. З метою вдосконалення структури суспільного виробництва та забезпечення соціальних гарантій населен-

ню, саме за допомогою бюджету здійснюється перерозподіл частини фінансових ресурсів між адміністративно-територіальними одиницями країни. Саме бюджет є інструментом держави, через який здійснюється контроль за станом виробництва загалом.

Як економічна категорія місцеві бюджети відображають зумовлену адміністративним поділом і бюджетним устроєм держави сферу економічних відносин суспільства, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням централізованих коштів, що знаходяться в розпорядженні місцевих органів влади та призначені для соціально-економічного розвитку конкретних регіонів країни [1, с. 246].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми місцевого самоврядування досліджувалися зарубіжними авторами: з погляду економіки місцевих урядів унітарних країн – С. Бейлі, К. Кронвалем, К. Рибердалем, К. Рюдебеном, С. Хеггрутом; із позицій теорії місцевих фінансів – Т. Хорватом; із позиції теорії й практики муніципального фінансового менеджменту – У. Евансом і Д. Тисом.

У сучасних наукових дослідженнях вітчизняних учених приділяється увага окремим аспектам фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Крізь призму теорії державних фінансів ці питання висвітлені в працях О.Д. Василика, В.М. Федосова. Теоретичні засади організації фінансового забезпечення місце-

вого самоврядування в контексті теорії місцевих фінансів і міжбюджетних відносин аналізуються в працях Л.М. Зайцевої, В.І. Кравченка, І.О. Луніної, С.В. Слухая, М.Г.Чумаченка, на основі теорії та практики становлення бюджетної системи України – у роботах С.А. Буковинського, О.П. Кириленко, В.М. Опаріна, К.В. Павлюка, місцевих податків і зборів в Україні – О.Д. Данилова, О.О. Сунцової. Окремі питання організації місцевого самоврядування висвітлено в працях І.В. Бурковського, В.М. Гончарова, В.В. Дорофійенка, М.М. Єрмошенка, В.В. Зайчикової.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Фінансова самостійність органів місцевого самоврядування є насамперед важливою передумовою побудови демократичної держави як такої, адже від цього залежить якість виконання їхніх владних функцій.

У зв'язку з тим що раніше переважали адміністративні методи державного управління, що стало причиною адміністративного характеру відносин між центральними та регіональними органами влади, механізм перерозподілу бюджетних коштів між різними гілками бюджетної системи не відповідав принципам самостійності й фінансової незалежності органів місцевого самоврядування.

Централізація управління виражається й у тому, що розподіл більшої частини фінансових і матеріальних ресурсів здійснювався через центр. Рішення за необхідності приймалися дуже швидко, що спричиняло неможливість виконання протягом короткого періоду часу конкретних програм. Такий стан призвів до появи того, що з'являлося утриманство, економічна безвідповідальність в одних регіонах, а в інших, унаслідок постійного стягування ресурсів, з'являлася байдужість до кінцевого результату власної діяльності.

Тому сьогодні в критичний для економіки України період питання фінансової децентралізації та економічної самостійності регіонів стають особливо гострими.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є вдосконалення системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування з використанням зарубіжного досвіду, адаптованого до умов України.

Виклад основного матеріалу. Ступінь фінансової незалежності органів місцевого самоврядування характеризує потенційні можливості економічного розвитку держави; рівень демократичних прав і свобод її громадян; її

економічну безпеку та незалежність загалом. Розвинута держава не може мати економічного процвітання й успішно розвиватись без надання гарантій фінансової автономії органам місцевої влади.

У розвинутих країнах світу для фінансування органів місцевого самоврядування використовується система фінансового вирівнювання, яка є сукупністю інструментів і заходів щодо усунення фіскальних диспропорцій на регіональному рівні шляхом перерозподілу фінансових ресурсів за вертикальною схемою з одночасним використанням розподілу по горизонталі між адміністративно-територіальними одиницями. Такий механізм надає можливість об'єктивно оцінити потребу в централізованій підтримці.

Рівень централізації системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в деяких країнах не впливає на рівень фінансової автономії органів місцевого самоврядування. Наприклад, у Великобританії частка надходжень від операцій із капіталом у загальному обсязі власних доходів бюджетів місцевих урядів сягає 10%, тоді як у Швеції, Фінляндії, Данії, система фінансового забезпечення місцевого самоврядування яких є децентралізованою, цей показник значно нижчий [2].

Для України нині особливо актуальним є вивчення зарубіжного досвіду формування податкових систем і їхньої ефективності не тільки з метою запозичення, а й ретельного аналізу щодо підбору моделі та її адаптації. Одним із основних інструментів державного регулювання є податкова політика. Більшості країн сьогодні властиве помірне оподаткування. І це є результатом проведення податкової політики, пріоритет якої полягає в досягненні мети створення стабільного економічного зростання, сприятливого податкового клімату для розвитку господарської діяльності й ефективного вирішення соціальних проблем у державі [3].

Основну частку – понад 70% – поточних надходжень місцевих урядів становлять податкові надходження. Найвищий рівень податкових надходжень у загальному обсязі поточних доходів – понад 80% – мають Швеція й Данія, найнижчий – близько 52 % – Великобританія. Основну частину податкових надходжень бюджетів місцевих урядів становлять податки з доходів фізичних осіб, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості капіталу: у Швеції – 100%, Данії – 94%, у Франції та Іспанії цей показник дорівнює приблизно 20% [4].

Ще однією формою державного трансферту на користь муніципальних органів є перерозподіл податкових надходжень. У країнах із федеральним устроєм, зокрема в Австрії та Німеччині, між центральним урядом і органами місцевого самоврядування існує домовленість про те, що останні одержують визначену частку податків. Подібні угоди зазвичай укладаються терміном від 3 до 5 років для того, щоб в органів місцевого самоврядування був порівняно надійний дохід протягом обумовленого терміну. Однак останнім часом цей принцип частіше ставиться під сумнів у зв'язку з тим, що в роки економічного спаду надходження від податків на суб'єкти господарювання можуть суттєво знизуватися. Але в умовах стабільного економічного розвитку принцип розподілу податків дає відповідну впевненість у майбутніх доходах, ніж урядові субсидії [5].

Надходження до місцевого бюджету від неподаткових доходів коливаються у межах 10–25%. Частка доходів від користування місцевим транспортом, дорогами, водою, газом, електроенергією в усій сумі податкових надходжень зазвичай невелика, у США і Франції становить лише 2%, у Німеччині та Японії – 6%, у Великобританії – 7%. Рівень доходів від комунальної власності прямо залежить від її обсягу й характеру, а також специфіки комунальних підприємств [6].

Важливим джерелом фінансування місцевих бюджетів більшості країн є державні субсидії й дотації. Наприклад, в Італії за рахунок перерозподілу коштів із державного бюджету комуни отримують близько 80% своїх доходів; у Нідерландах місцеві бюджети на 80% формуються за рахунок державних трансфертів; у Бельгії та Великобританії на державні субсидії припадає близько 60% бюджетних доходів, у Німеччині й Данії – близько 45%, у Японії – 40%, у Франції – більше ніж 30%, у США – 25% [5; 7].

Субсидії можуть виділятися на конкретний сектор для відшкодування узгодженої частки витрат, причому іноді встановлюється раніше оговорена межа фінансових коштів. Існує й інша схема, коли субсидія на комунальні послуги виділяється у вигляді «загальної субсидії». У таких випадках зазвичай використовується спеціальна формула, за якою розраховуються потрібні витрати, в основі якої лежать такі показники, як кількість і щільність населення, а також набір специфічних чинників типу довжини дороги, кількості дітей шкільного віку, кількість сімей

тощо. У формулі можуть бути враховані також рівні витрат за минулі періоди часу та наявні податкові ресурси. Цільові субсидії характерні для багатьох країн світу. Вони виділяються під чітко визначені проекти й програми, тому власна ініціатива місцевої влади в таких випадках досить обмежена. До того ж їхнє цільове використання чітко контролюється урядом. Тому можна сказати, що, незважаючи на можливість вирішення органами місцевої влади фінансових проблем завдяки цільовим субсидіям, вони є досить обмеженими в прийнятті власних рішень щодо їх розподілу [5].

На думку В.М. Горшеніної та О.О. Сидоренко, фінансову незалежність місцевого самоврядування треба розглядати насамперед як економічний простір для його діяльності в межах певної території на принципах економічної ефективності й економічної доцільності. Пріоритетною умовою в цьому разі має бути сукупність територіальних інтересів, що відображають особливості економічних і соціальних умов регіону [8].

С.Л. Лондар та О.В. Тимошенко вважають, що децентралізація влади й адекватний розподіл повноважень, ступінь відповідальності за використанням фінансово-економічної бази між центром і регіонами є передумовою фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні. Але межі фінансової незалежності місцевого самоврядування повинні бути закріплені в правовому полі, що чітко окреслювало б функції місцевого самоврядування та, відповідно до них, джерела ресурсів, які становитимуть фінансове забезпечення щодо реалізації цих функцій [2].

Тобто, на сьогодні проблеми правового характеру є особливо актуальними, бо вони гальмують розвиток системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні. Ця проблема пов'язана з питанням щодо необхідності співвідношення внутрішнього й наднаціонального правового регулювання. Центральні органи влади не мають бажання щодо звуження їхніх повноважень на користь органам нижчого рівня, залишаючи за собою більшість найважливіших повноважень, від яких залежить якість і рівень соціально-економічного забезпечення адміністративно-територіальних одиниць і мешканців цих територій зокрема. Законодавче закріплення функцій місцевого самоврядування має бути відображено в найголовному законі країни – Конституції, але, на жаль, чітко сфор-

мульованих фундаментальних положень щодо функціонування органів місцевого самоврядування в Конституції немає, чого неможливо сказати про більшу кількість європейських країн.

Можна виділити й інші проблеми внутрішнього характеру, які заважають зміцненню фінансової основи місцевого самоврядування, а саме: неефективне застосування методів фінансового менеджменту на місцях, побудова локальних фінансових систем, хибне уявлення про теоретичні основи публічних фінансів, які ототожнюються із державними фінансами, нерозуміння практичних заходів реалізації фінансової політики фіскальної децентралізації влади. До того ж органи місцевого самоврядування не мають чіткого розуміння та цільових установок щодо пріоритетів їхньої діяльності як суспільних інституцій. Причиною такого явища є нерозвиненість інститутів політичних партій, лобізм, що заважає органам місцевого самоврядування ефективно виконувати їхні представницькі функції з демократичною складовою.

Уважаємо, що для вирішення наведених вище проблем доцільно внести зміни до Бюджетного кодексу України щодо такого:

- закріплення на нормативно-правовому рівні окремих статей доходів, що будуть надходити до місцевих бюджетів, для подальшого зміцнення їхньої фінансової основи. Це може бути збільшення відсотка надходження від екологічного податку, від рентної плати, податку на прибуток підприємств;

- уточнення та більша конкретизація видатків, що здійснюються з державного та місцевих бюджетів;

- удосконалення порядку надання субвенцій із державного бюджету на реалізацію інвестиційних проектів на місцевому рівні;

- чітке визначення особливостей застосування програмно-цільового методу й визначення основних засад щодо запровадження середньострокового планування діяльності територіальних громад;

- підвищення ефективності управління місцевими фінансами, посилення контролю та відповідальності за дотриманням бюджетного законодавства щодо цільового використання бюджетних коштів; визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів під час планування бюджетних показників; здійснення державних (місцевих) запозичень; розміщення тимчасово вільних коштів бюджету; створення позабюджетних фондів; порушення порядку або термі-

нів подання й затвердження паспортів бюджетних програм; включення недостовірних даних до звітів про виконання паспортів бюджетних програм тощо;

- забезпечення цілковитої прозорості процесу формування та виконання місцевих бюджетів.

Регіональні можливості фінансового забезпечення розвитку кожної адміністративно-територіальної одиниці залежать від соціально-економічного стану держави й характеру політичних, екологічних соціальних змін, які в ній відбуваються, а не від кількості місцевих податків і зборів, тому саме від цих чинників залежатимуть ступінь децентралізації влади та роль, яка буде відводитися органам місцевого самоврядування. До того ж стосовно останніх варто зазначити, що вони повинні бути бюджетонаповнювальними, тобто мати чітко визначене коло платників податків, об'єкт оподаткування повинен бути реальним, має бути чітко прописаний механізм розрахунку податкової бази, порядок їх сплати й зарахування до місцевого бюджету.

Але спостерігається ситуація, притаманна саме країнам із перехідною економікою, за якої визначення видатків із місцевих бюджетів випереджає вирішення питання щодо забезпечення достатнього рівня фінансових надходжень на їх покриття. А в умовах децентралізації надання більших повноважень органам місцевого самоврядування має бути підкріплено значно вищим розміром надходжень до місцевих бюджетів.

Основну частину бюджетних надходжень повинні становити саме місцеві податки та збори. Дослідження закордонного досвіду свідчить, що місцеві податки в загальній сумі доходів місцевих бюджетів у США становлять 66%, у Японії – 55%, в Австрії – 72%, у Данії – 51%, у Швейцарії – 46%, у Німеччині – 46% [9, с. 57]. Тоді як в Україні у 2014 році надходження від місцевих податків становили лише 8%, що на 1% більше, ніж у 2013 році, та на 2,6% більше, ніж у 2012 році. Одним із найбільш бюджетонаповнювальних місцевих податків залишається єдиний податок, надходження від якого у 2014 році становили 7,4 млрд грн, що на 11,6%, більше ніж у попередньому році [10, с. 54, 57]. Проте це дуже невеликий показник надходжень місцевих податків до бюджетів, що створює підґрунтя для пошуку тенденцій до розширення податкової децентралізації.

Фіскальна децентралізація на сучасному етапі є одним із визначальних факторів, які

зумовлюють особливості системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в європейських країнах. У зв'язку з відсутністю в Україні розроблених нормативів фінансового забезпечення чинних державних соціальних стандартів і, відповідно, неможливістю визначити нормативи мінімального бюджетного забезпечення, видаткова частина місцевих бюджетів на цей час формується за галузевим принципом на формульній основі, на основі галузевих фінансових нормативів бюджетної забезпеченості на одного мешканця або споживача соціальних послуг із коригувальними коефіцієнтами, що враховують відмінності у вартості надання соціальних послуг різними адміністративно-територіальними одиницями із задіянням процедури фінансового вирівнювання по видатках, які враховуються під час визначення обсягу міжбюджетних трансфертів. Але галузеві фінансові нормативи бюджетної забезпеченості визначаються Міністерство фінансів України «в межах наявних бюджетних ресурсів» і тому в більшості своїй не враховують наявні потреби конкретних органів місцевого самоврядування.

Так, за даними обласних фінансових управлінь, обсяги видатків, розраховані за Формулою розподілу міжбюджетних трансфертів для різних галузей місцевих бюджетів, становлять таке: 15–20% фактичної потреби на утримання органів місцевого самоврядування; 20–30% фактичної потреби галузі фізкультури і спорту; 40–60% фактичної потреби на заробітну плату працівників й оплату житлово-комунальних послуг бюджетних установ культури; 50–70% фактичної потреби на заробітну плату працівників та оплату житлово-комунальних послуг бюджетних установ охорони здоров'я; 60–80% фактичної потреби на заробітну плату працівників та оплату житлово-комунальних послуг бюджетних установ галузі освіти [11, с. 10].

Отже, під час здійснення видатків на надання послуг соціальної сфери державними й комунальними установами розрахункові показники не враховують фінансовий стан таких установ і необхідний обсяг коштів на їх утримання (особливості водовідведення, наявність централізованого чи автономного опалення, водопостачання, що є принципово важливим і значно коливається в обсязі фінансування). Не враховується й наявність коштів на проточний ремонт і придбання матеріально-технічної бази. Місцеві органи влади для вирішення проблем із фінансування залучають кошти з інших дже-

рел (від 20 до 60% доходів, що не враховуються під час визначення обсягу міжбюджетних трансфертів, ідуть на фінансування делегованих державою повноважень) і власні надходження бюджетних установ за надання платних послуг [11, с. 10].

Ураховуючи те, що органи місцевого самоврядування залежать тільки від розрахункових показників, що встановлює Міністерство фінансів України, та обсягу дотацій вирівнювання, неможливо говорити про якусь самостійність місцевих бюджетів. А така ситуація негативно впливає передусім на рівень фінансування соціально-економічних потреб регіону.

До того ж, на відміну від розвинутих країн світу, де місцеві бюджети мають вплив на загальноекономічні процеси, показник інфляції, рівень зайнятості населення, рівень економічного зростання, вітчизняні бюджети обмежені в таких можливостях.

На думку В.В. Зайчикової, важливим напрямом розвитку системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування є диверсифікація доходних джерел місцевих бюджетів, їх урізноманітнення через залучення коштів до бюджету розвитку, розширення можливостей для здійснення муніципальних запозичень, як банківських, так і облігаційних, у тому числі на зовнішніх фінансових ринках; залучення коштів суб'єктів підприємницької діяльності, ресурсів громадських організацій, а також звільнення від повноважень щодо фінансування видатків, які можуть бути передані приватному секторові, зокрема, у галузі житлово-комунального господарства; розширення діяльності комунального сектора та збільшення надходжень від власної підприємницької діяльності органів місцевого самоврядування. Частка цих надходжень становить в Україні до 20% неподаткових надходжень, тоді як у європейських країнах цей показник сягає 40% [12, с. 16].

До того ж варто скористатися досвідом зарубіжних країн щодо використання системи фінансового вирівнювання, сутність якої буде полягати в перерозподілі фінансових ресурсів по вертикалі системи бюджетів і по горизонталі між територіальними одиницями. Автором запропоновано концептуальні положення вдосконалення механізму взаємодії місцевих бюджетів (рис. 1).

Концептуальні положення вдосконалення механізму взаємодії місцевих бюджетів з метою компенсації дефіциту бюджетних коштів за при-

оритетними напрямками соціально-економічного забезпечення та розвитку шляхом устанавлення лінійної взаємодії полягають у такому:

- формуються реєстри потреб місцевого бюджету, фінансування яких часткове або зовсім відсутнє;

- оцінюється ресурсний потенціал місцевого бюджету за складовими (фінансовий, трудовий, земельний тощо);

- на основі отриманих оцінок ресурсного потенціалу формується реєстр можливостей місцевого бюджету;

- здійснюється пошук контрагента договору;
- укладення договору щодо встановлення лінійної взаємодії місцевих бюджетів з метою компенсації дефіциту бюджетних коштів за пріоритетними напрямками соціально-економічного забезпечення та розвитку (укладають місцева рада, громадська рада, суб'єкт господарювання).

З урахуванням зарубіжного досвіду й такої позитивної тенденції, як диференціація поточних доходів бюджетів органів місцевого самоврядування України, доцільно й надалі стимулювати збільшення частки неподаткових надходжень у структурі поточних доходів.

Висновки і пропозиції. Проведене дослідження дає змогу зробити такі висновки:

1. Аналіз стану фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні засвідчив, що воно напряму залежить від тих функцій, які вони виконують, і наданих їм повноважень; від закріплених на законодавчому рівні переліку доходів та обов'язкових і факультативних видатків; від форм і методів фінансової підтримки, що надається державними органами влади. Установлено, що чинна система бюджетного забезпечення видаткової частини місцевих бюджетів, яка формується за галузевим принципом, є недосконалою й потребує доопрацювання.

2. Визначено, що адекватна з погляду економічної доцільності децентралізація влади з одночасним розподілом повноважень і відповідальності за порушення бюджетного законодавства між центром управління та регіонами є запорукою забезпечення фінансової основи місцевого самоврядування. Межі фінансової незалежності місцевого самоврядування повинні чітко бути закріплені в правовому полі, зокрема на конституційному рівні та в Бюджетному кодексі України, що дасть їм змогу повнічно виконувати покладені на них функції з фінансування соціально-економічних програм і забезпечення населення достойним рівнем соціального забезпечення.

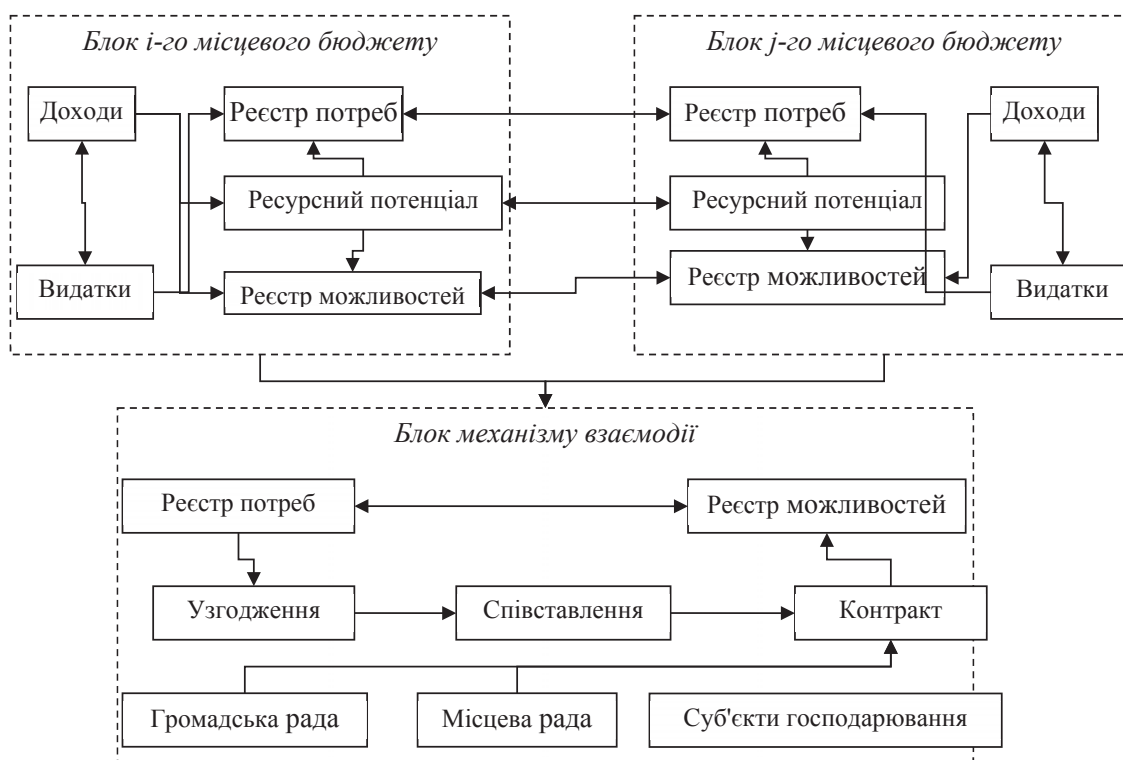

Рис. 1. Концептуальні положення удосконалення механізму взаємодії місцевих бюджетів щодо компенсації дефіциту бюджетних коштів можливостями лінійної взаємодії

3. Для покращення фінансової ситуації на місцях запропоновано скористатися досвідом зарубіжних країн щодо використання системи фінансового вирівнювання, сутність якої буде полягати в перерозподілі фінансових ресурсів по вертикалі системи бюджетів й по горизонталі між територіальними одиницями.

Список використаної літератури:

1. Брязкало А.Є. Теоретичні аспекти сутності місцевих бюджетів в Україні / А.Є. Брязкало // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки». – 2013. – Вип. 3. – С. 244–248. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vchtei_2013_3_44.pdf.
2. Лондар С.Л. Фінанси : [навчальний посібник] / С.Л. Лондар, О.В. Тимошенко. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 384 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/100787-125-osoblivost-fnansuvannya-organv-mstseвого-samovryaduvannya-vropeyskih-kran.html>.
3. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність : [навчальний-методичний посібник] / під заг. ред. Н.М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2006. – 554 с.
4. Показники структури доходів бюджетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mybiblioteka.ru/2-9296.html>.
5. Руденко В.В. Зарубіжний досвід фінансування місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buktoloka.cv.ua/index.php?option=comcontent&view=article&id=115%3A2011-01-12-10-15-12&catid=13%3Apublications&Itemid=16&lang=uk>.
6. Булій Н.О. Особливості формування та використання коштів місцевих бюджетів України у контексті досвіду зарубіжних країн / Н.О. Булій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Economics/3_135831.doc.htm.
7. Далєвська Т.А. Міжбюджетні відносини в Україні: проблеми та перспективи вирішення / Т.А. Далєвська // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2014. – № 6. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3109>.
8. Горшеніна В.М. Роль місцевих бюджетів в соціально-економічному розвитку регіонів / В.М. Горшеніна, О.О. Сидоренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/8_NMIW_2012/Economics/3_104220.doc.htm.
9. Бондарук Т.Г. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування та можливості його застосування в Україні / Т.Г. Бондарук // Збірник наукових праць Національного університету Державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 56–66.
10. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2014 рік : побудовано за даними інституту бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ibser.org.ua/news/558/>.
11. Федотов В.О. Реформування системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.04 / В.О. Федотов ; Дніпропетровський регіональний ін-т держ. управління Національної академії держ. управління при Президентіві України. – Д., 2006. – 20 с.
12. Зайчикова В.В. Системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в європейських країнах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01 / В.В. Зайчикова ; Національна академія Державної податкової служби України. – Ірпінь, 2003. – 16 с.

Козаченко Ю. П. Концептуальні підходи к совершенствованию механизма финансового обеспечения местного самоуправления в Украине

В статье определены содержание финансовых отношений, что возникают на местном уровне, функции, сущность региональной финансовой политики и роль местных органов власти в ее реализации, а также роль местных финансов в обеспечении экономического роста с учетом зарубежного опыта. Проанализирован зарубежный опыт формирования доходов местных бюджетов с целью формирования принципов, которые могут быть применены при построении системы бюджетного устройства Украины. Осуществлен сравнительный анализ систем финансового обеспечения местного самоуправления европейских стран и Украины, выявлены тенденции и особенности их развития с целью определения этапов реформирования системы финансового обеспечения в Украине.

Ключевые слова: система финансового обеспечения, местное самоуправление в Украине, зарубежный опыт, местные финансы, институт местного самоуправления.

Kozachenko Yu. Conceptual approaches to improving financial mechanism providing local government in Ukraine

The content of financial relationships that occur at the local level, the function of the regional nature of financial policy and the role of local authorities in its implementation, and such is the role of local finances in the economic growth taking into account international experience. The foreign experience of formation of local budgets in order to develop principles that can be applied when building a system of budgetary system of Ukraine. The comparative analysis of local government financial security of European countries and Ukraine, tendencies and characteristics of their development, to determine the stages of reforming the system of financial support in Ukraine.

Key words: *system of financial support, local government in Ukraine, international experience, local finance, local government institution.*